

1 – Energetika na území České republiky – historické časové řady

Komentář k historickým časovým řadám

V současnosti se hodně mluví o nových, účinnějších technologiích a postupech používaných při těžbě, zpracování i spotřebě energetických surovin. Ale přece jen je zajímavé se podívat na minulé spotřeby a čísla o nejvýznamnějších energetických komoditách a na příkladu časových řad sledovat jejich minulý vývoj.

Po záplavách se mnoho podkladů a zdrojových dat z období před rokem 1990 nedochovalo. Tato kapitola tedy vychází z našich současných možností a využívá dochované publikace statistických ročenek bývalého Federálního statistického úřadu a Českého statistického úřadu, popřípadě se čerpá i z jiných dostupných zdrojů.

V první řadě je to tabulka s názvem „Přehled těžby a produkce podle jednotlivých komodit v letech 1971-1995“, která je tvořena částečně z našich údajů, z databáze IEA a z údajů, které se od roku 1990 vyplňují do mezinárodních dotazníků OSN/UNECE/OECD/IEA a řídí se mezinárodní metodikou.¹⁾

Další tabulka „Vývoj těžby uhlí od roku 1782 na území České republiky“ se zabývá nejstarší dochovanou činností na našem území a to uhelným hornictvím podle revírů. I když nejstarší písemná zpráva o dobývání uhlí je ze severočeského hnědo-uhelného revíru (ve staré kronice města Duchcova v roce 1403), možnosti využití byly po dlouhou dobu omezeny jen na bezprostřední okolí nalezišť. Teprve na počátku 18. století se dostává u nás do popředí hornické činnosti uhlí (celá řada hnědouhelných dolů vzniká v letech 1740 až 1770), stoupající spotřeba vede k hledání jeho nových nalezišť a první písemné zprávy o výskytu černého uhlí na Ostravsku jsou z roku 1763. Sezonně se začalo těžit uhlí na Hlučínsku v roce 1782 a z tohoto roku jsou také naše první statistické údaje. Jelikož je tato tabulka rozdělena podle revírů, k jejímu sestavení byly použity mimo jiné i hornické ročenky (pro porovnatelnost časových řad), používající pojmu odbytová těžba, který byl již před deseti lety nahrazen pojmem produkce. Tato tabulka tak nemusí plně odpovídat datům, uváděným v energetické bilanci daného roku, protože v energetické bilanci je uváděna produkce uhlí (rozdíl mezi produkcí a odbytovou těžbou je ve změně zásob na šachtě, do odbytové těžby se také neuvádí vlastní spotřeba).

Poslední tabulkou je „Výroba koksu, briket a elektřiny na území České republiky v letech 1900-2011“, která i přes některá období, kdy údaje nejsou k dispozici, podává zajímavou informaci o vývoji českého průmyslu.

¹⁾ Rozdíly mezi tabulkou „Přehled těžby a produkce podle jednotlivých komodit v letech 1971-1995“ a tabulkou „Výroba koksu, briket a elektřiny na území České republiky v letech 1900-2011“ v ukazatelích koks a polokoks černouhelný, hnědouhelný brikety a elektřina v letech 1971 až 1978 jsou způsobeny odlišnou metodikou.